

SOM-ELVL töö-, sotsiaal- ja tervise töörühma kohtumise protokoll

07.03.2024 kell 13.00-16.00

Sotsiaalministeerium ja Teams

Juhataja: Hanna Vsevirov (Sotsiaalministeerium)

Osalejad:

- Eesti Linnade ja Valdade Liit: Mailis Kaljula (ELVL), Jan Trei (ELVL), Heiki Hansen (Elva), Tõnu Poopuu (Pärnu), Marelle Erlenheim (Saue), Tiia Spitsõn (Harku), Katre Mägi (Järva), Peeter Sibul (Räpina), Raimo Saadi (Tallinn), Teresa Sale (Valga), Arne Kailas (Tallinn), Ulli Luide (Tallinn)
- Sotsiaalministeerium: Ivar Sikk, Ketri Kupper, Meeli Tuubel, Elen Preimann, Leena Kalle, Lii Pärn, Marion Rummo, Kaili Hendla
- Sotsiaalkindlustusamet: Maret Maripuu, Evelyn Kaasik, Kristina Pähkel, Lagle Kalberg, Leila Siiraja,
- Töötukass: Sirlis Sõner-Kull, Anna Averjanov, Anniki Paulus
- Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium: Ulla Saar

Protokollija: Merlin Murumets (Sotsiaalministeerium)

1. Statsionaarse õendusabiga seotud probleemid kohalike omavalitsuste vaatest

ELVL-i poolt esitas statsionaarse õendusabi korraldusega, sh rahastusega seotud probleemkohad kohalike omavalitsuste vaatest Marelle Erlenheim.

- Tervishoiuteenuste tagamine ja nende inimestele majanduslikult kättesaadavaks tegemine on riigi ülesanne.
- Ravikindlustusega kaetud tervishoiuteenuste omaosalus peab olema inimestele rahaliselt jõukohane, olemas peavad olema lahendused juhuks, kui inimestel ei piisa sissetulekutest omaosaluse ja muude vältimatult vajalike kulude katmiseks.
- Kohalike omavalitsuste ülesanne ei ole tervishoiuteenuste omaosaluse arvete tasumine või võlgade välja nõudmine, selleks ei ole KOVil juriidilist õigust, kohustust ega võimalusi.

Sotsiaalministeeriumi esindaja Lii Pärn andis ülevaate, mis tegevused on plaanis leibkondade tervishoiukulude omaosaluse vähendamiseks.

- Eesmärk on liikuda leibkondade tervishoiukuludes järk-järgult lähemale WHO soovitusliku 15% omaosalusmäärani (Rahvastiku tervise arengukava eesmärk 2030. aastaks).
- 2024. a koostab Tervisekassa omaosaluskulude vähendamise meetmete analüüsi:

I kiirete meetmete võimalused (sh stsenaariumite valikul peab lähtuma ka Tervisekassa eelarve võimalustest) – analüüsitud 2024 a aprill (eelnõu 2024 II pa ja rakendumine 2025. a)

- Ravimid (analüüsitakse erinevaid võimalusi nt ravimihüvitise rakendusmäärade langetamine; 75% soodusmäär tõsta 100%ni)
- Statsionaarne õendusabi (nt omaosaluse 15% vähendamine; omaosalusega päevadele piirmäära kehtestamine jne)

II pikaajalised meetmed – analüüsitud, kontseptsioon ja rakendamisplaan koostatud 2024.a lõpuks:

- Kontseptsioon omaosaluse paremaks sihitamiseks;
- analüüsitakse järgmisi meetmeid (nt visiiditasud, hambaravi jne).

Protokollile lisatud ettekannete slaidid.

2. Töötukassa ja KOV ühiste klientide abistamine

Töötukassa poolt andis Sirlis Sõmer Kull ülevaate KOVde ja töötukassa klientide ühise abistamise senine koostöömudeli toimimisest.

Järgnes arutelu teemal - klientide ühine abistamine ja KOVde perspektiiv iseseisvat toimetulekut toetavate teenuste pakkumisel.

Osapooled tõdesid, et täna klientide abistamine küll toimib, aga väga väikeses mahus. ELVLi esindajate sõnul napib KOVdel ajalist ressursi klientide abistamiseks. KOVd oma olemasoleva ressursi suunamisel lähtuvad esmajärjekorras seadusest tulenevate kohustuste täitmisest ja tegevustest, mis tulemuslikumad.

Tõusetusid küsimused:

1. Mis teha inimestega, kes ei ole valmis täitma aktiivsuspõhiseid, kes ei ole valmis/võimelised asuma tööle, kuid on arvel haiguskindlustuse tõttu või toimetulekutoetuse aktiivsuspõhise tõttu?

KOVil on SHS § 15-st - hindamiskohustus ja otsus abi andmise kohta, tulenevalt toimetulekutoetuse taotleja abistamise kohustus. Kui inimesel on abivajadus, siis tuleb KOVil teha abivajaduse hindamine ja abivajaduse ilmnemisel, pakkuda tuge. Toimetulekutoetus on sotsiaaltoetus, seega järeldeb sellest, et inimesel on sotsiaalne abivajadus. KOVi kohustus on tagada toimetulekutoetuse saajale toetavad tugiteenused, mis parandavad isiku toimetuleku- ja majandamisoskusi (SHS § 134 lg 3¹).

Kohtumisel tõdeti, et pikaajaliste toimetulekutoetuse saajate tööle aitamine eeldab tõhusat koostööd KOVi ja TK vahel, mis on üsna ressursirohke ja alati ei pruugi see ka tulemuseni viia, st vaatamata osapoolte pingutustele inimene siiski tööturule ei jõua. Koostöös on leitud siiski lahendus inimese jaoks, nt on aidatud inimesel kasutada tervishoiuteenuseid ja ravi ning seejärel on ilmnenud töövõime hindamisel, et inimesel on puuduv töövõime. Samuti on koostöös lahenduseks ka olukord, kus inimene ise leiab, et ta ei soovi enam ühelt ega teiselt asutuselt hüvitisi ja saab ise hakkama.

Murekohana toodi välja ka andmevahetus STARi ja töötukassa infosüsteemi vahel. Hetkel on võimalik teatud andmeid isiku kohta KOVil töötukassalt saada, aga vastupidi mitte. Andmevahetus toetaks ühist abistamist, samuti vähendaks andmete korduvküsimist inimeselt ja ka võimalikku sarnaste teenuste paralleelset osutamist KOV ja töötukassa poolt.

Otsustati KOVde ja TK koostööga jätkata ja püüda leida ühiselt viise senise koostöö tõhustamiseks. Aasta pärast võiks teema tööühmas uuesti tõstatada ja vaadata, millised on olnud vahepealsed arengud.

2. Ilma kliendi nõusolekuta ei tohi praegu töötukassa nõustaja edastada kliendi infot abivajaduse kohta KOVle, mis pärsib inimesele mitmekülgse abi pakkumist.

Otsustati, et MKM analüüsib SHS norme ja esitab töötukassale ja ELVLile omapoolsed ettepanekud, mis tagaksid töötukassale ja KOVdele õiguslikud alused senisest tõhusamalt abivajadusega inimeste toetamiseks.

Protokollile lisatud ettekande slaidid.

3. STAR arendused

ELVL esindajana Tõnu Poopuu andis ülevaate STARga seotud väljakutsetest ning esitas KOVde ettepanekud ja prioriteedid.

ELVL tegi ettepaneku, et neid kaasataks uue STAR-i prioriteetide arutamisel, s.t mis tööd peaksid olema esmasel, mida arendustesse võtta jm.

Otsustati, et SKA korraldab koostöös TEHIKga ja arenduspartneriga STARi arendusi puudutava kohtumise ELVLga. Kohtumise täpsemad üksikasjad edastab SKA ELVLi esindajale lähiajal ning informeerides sellest ka sotsiaalministeeriumi.

Protokollile lisatud ettekande slaidid.

4. Erihoolekande teenuste üleandmine KOVdele

ELVL esindaja Mailiis Kaljula andis ülevaate erihoolekande teenuste KOVdele üleandmise väljakutsetest ja ettepanekutest:

- Põhjalik mõjuanalüüs, milline on erihoolekandeteenuste korraldamise üleandmise mõju, sh rahaline, halduskoormuse jm mõju kohalikele omavalitsustele.
- Rahastusmudeli loomine, mis arvestaks realistlikult teenuste hindade muutust (analoogia nt asendushooldusteenuse hinnatõusudega) ja ohjeldaks hinnatõusu.
- Teenuse osutamiseks vajaliku tööjõu tagamine.
- STARi arendus, mis toetaks erihoolekandeteenuste korraldamist.
- Leppida kolmepoolselt (KOV, SOM ja SKA) kuupäevaliselt kokku tegevuskava erihoolekandeteenuste reformiks.
- KOVdel puudub info erihoolekandeteenusele järjekorras olevatest inimestest, sealhulgas, kes on samaaegselt üldhooldusteenusel või kodus „kapi taga.“

SOMi esindaja Elen Preimani kommentaar:

SKA kodulehel on olemas mitte-isikustatud info maakondade ja KOVide kaupa erihoolekandeteenustel ja teenuste järjekorras olijate kohta:

<https://sotsiaalkindlustusamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/praktiline-teave/statistika>

(Erihoolekande info).

Vastavalt avaliku teabe seaduse § 35 lg 1 p 14 (teave sotsiaalsektori või sotsiaalteenuste osutamise taotlemise kohta) puudub SKA õiguslik alus erihoolekandeteenusel või selle järjekorras olevate inimeste andmeid KOVile saata. SKA puudub ajakohane info, kes erihoolekandeteenuste järjekorras olijatest viibivad üldhooldusteenusel (info pärineb inimese järjekorda lisamise hetkest ja võib olla vananenud), kuid SKA püüab selle ülevaate lähiajal saada (andmeid isikustatud kujul KOVidele edastada õiguslikult puudub).

SoMi 2024. aasta üks prioriteetsetest projektidest on erihoolekandeteenuste jätkusuutlikkuse analüüsimine (sh teenuste järjekordade pidamise loogika). Tegevuskava teenuste korralduses muudatuste tegemiseks arutab SOM/SKA eelnevalt läbi ELVLga.

Protokollile lisatud ettekande slaidid.

4. Täiendavad teemad

Järgmine TST töörühma kohtumine on planeeritud 25. aprill 2024. Päevakorras ELVLi ja VV RES 2025-2028 ja riigieelarve 2025 läbirääkimisteks esitatud ettepanekute ja ootuste arutelu.